

Oudemannensport

Een clubgenoot verzuchtte onlangs dat de invoering van het increment voor hem een reden zou kunnen zijn om te stoppen met schaken. Hij is een goed en fervent snelschaker, ook op internet, en hecht enorm aan de rol van de klok als scherprechter. Hoewel ik zelf uit eigenbelang het increment wel kan waarderen, begrijp ik zijn standpunt. Grootste negatieve effect van het increment is dat het nemen van risico's in de tijdnooffase minder aantrekkelijk is geworden. Waar je vroeger in tijdnooffase rustig een gokje kon wagen op een wat hoger foutenniveau (van je tegenstander), daar is dat bij een increment, zeker van 30 seconden, niet langer verantwoord. Je opponent kan immers op zijn gemakje de complicaties bestuderen en je (bluf)zetten afstraffen. Woeste tijdnooffases bestaan niet meer. Paniek, die voorheen bij een resterende tijd van 5 minuten al begon, is niet langer nodig. Je krijgt er immers altijd weer tijd bij. Arbiters zullen dat toejuichen, de meeste spelers (zoals ik) ook, maar het eind van het liedje is dat het schaakspel er als sportieve strijd minder interessant op is geworden. De spanning van de tijdnooffase is in feite afgeschaft. Bij een toernooi als Tata is dat goed te merken. Waar vroeger het publiek in de tijdnooffase toestroomde in de hoop op spektakel, blijft het nu rustig. Achter de borden en achter de hekken. De dagen van Walter Browne zijn voorbij¹.

Voor de clubgenoot die ik noemde zit daar de pijn, vermoed ik. Zijn grootste kwaliteit, het onder hoge druk snel en slagvaardig spelen, legt minder gewicht in de schaal. Dat het spel "correcter" is geworden, interesseert hem niet. Hij geniet van de grote en groeiende spanning die een keiharde limiet oproept. Voor hem is dat de ultieme sport. Die sport is voor hem wezenlijk veranderd door de invoering van het increment. Ik vind dat geen vreemd standpunt. Jonathan Rowson² ziet de factor tijd als een integraal onderdeel van het schaakspel: "On many occasions it's just not enough to understand, plan and calculate well in positions – you also need to carry out all those procedures relatively quickly. The clock is an inherent part of the game and strongly influences it." Vanuit die optiek zijn aanpassingen in het speeltempo en de verdeling van de speeltijd aanpassingen in het wezen van het spel. In die zin is het bijzonder dat liefhebbers van het "klassieke schaak" zonder veel discussie ingestemd hebben met deze aanpassing van de regels.

Ik heb eerder beweerd dat het remisepercentage onder topschakers in de loop van de jaren gestegen is. Tata Steel Chess houdt mooie statistieken bij van het evenement, waaruit dit ook blijkt³. Of de invoering van het increment hierbij nog een rol heeft gespeeld weet ik niet. Ik denk zelf dat de steeds professionelere voorbereiding van de topspelers en de afgenomen onderlinge krachtsverschillen, de twee grootste factoren zijn die de remisetendens in toptoernooien verklaren.

Op lager niveau spelen die twee factoren een veel kleinere rol. Binnen schaakclubs al helemaal niet. Of de invoering van het increment op de clubs tot meer remises geleid heeft weet ik niet, vermoedelijk wel. Maar dat het tot minder emotionele taferelen geleid heeft weet ik wel zeker. Mij bevalt dat wel. Schaakavondjes zijn lekkere rustige avondjes geworden, van begin tot eind. Gezellige oudemannensport.

Tot verdriet van de clubgenoot die ik daarover sprak. Dat wel.

---

¹ <https://www.nytimes.com/2015/06/28/sports/walter-shawn-browne-chess-grandmaster-dies-at-66.html>

² The Seven deadly chess sins. <https://chess24.com/en/read/news/the-psychology-of-time-trouble>

³ Sinds 2005 is een remisepercentage van ongeveer 60% normaal geworden, in de periode daarvoor schommelde het percentage rond de 50% en in de beginjaren, voor de oorlog, was het nog lager. De laatste vijf jaar was het percentage gemiddeld 63%.